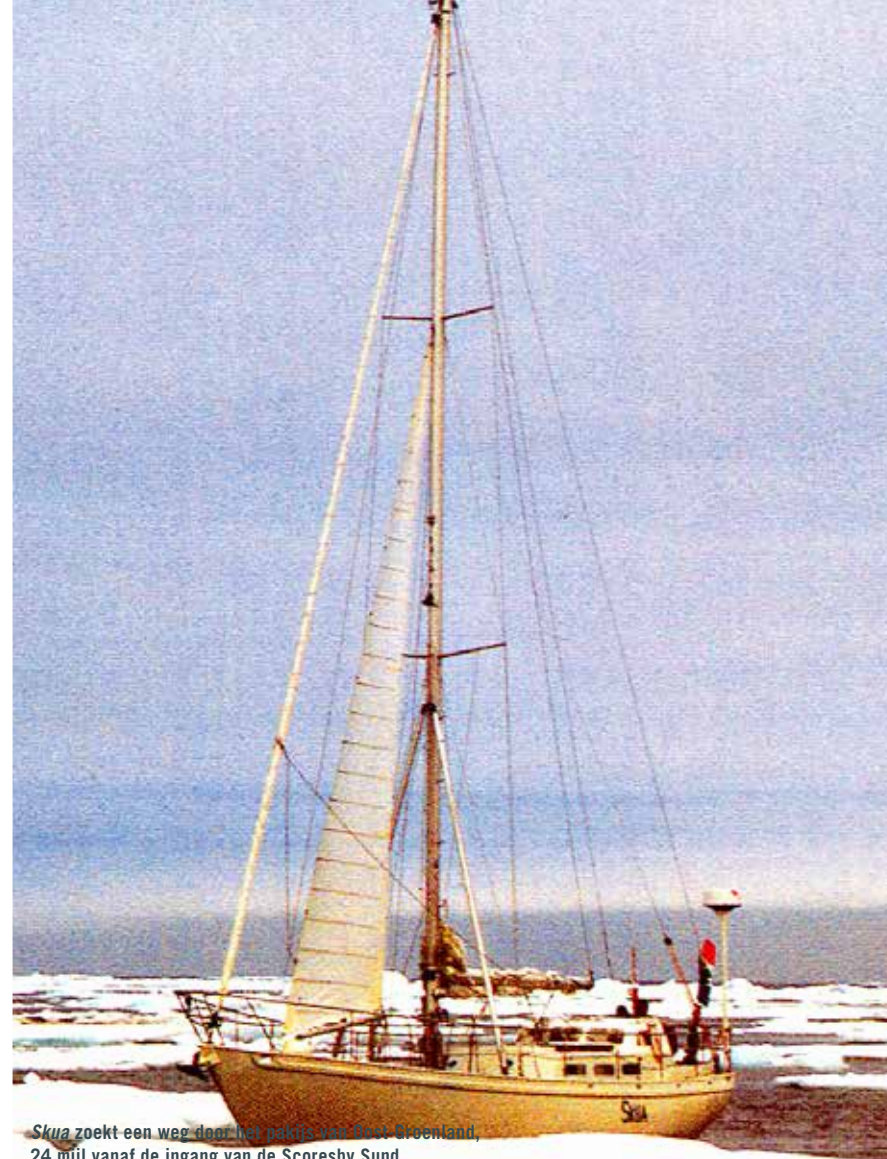

De schrijver.

Skua zoekt een weg door het pakis van West-Groenland, 24 mijl vanaf de ingang van de Scoresby Sund.

Skua voor de Weyprechtgletsjer, Jan Mayen.

Hedwig loopt wacht, terwijl per dag de temperatuur een graadje daalt.

eerde beulakker **onbekende beroemdheid**

Bijzondere zeilprestaties zijn niet alleen voorbehouden aan mensen uit de categorie Bekende Nederlanders. Zeilen belicht een aantal van die vergeten zeilers onder de noemer 'Onbekende beroemdheden'.

EERDES KOUDE KUSTEN

EERDE BEULAKKER WAS IEMAND DIE IN ZIJN ZEILENDE LEVEN VOORAL KOUDE KUSTEN AANDEED. ZIJN BOOT, DE ZEE, ZIJN VROUW EN DE KOU WAREN ZIJN TROUWSTE METGEZELLEN. HOE KAN HET OOK ANDERS BIJ IEMAND DIE ALS KIND ERIK DE NOORMAN WERD GENOEMD?

TEKST MICHEL VAN STRATEN FOTO'S HEDWIG VAN DEN BRINK EN UITGEVERIJ HOLLANDIA

Lang en blond. De jonge Eerde Beulakker zag er volgens zijn omgeving uit als een Viking. 'Erik de Noorman', noemde men hem weleens. 'Dus veel keus heb ik niet', zou hij later over zijn leven als zeiler schertsen¹. Maar de liefde voor de zee en de koude kusten kreeg hij toch vooral van zijn vader. Die hield ervan om verhalen over reizen en verre oorden te vertellen en bracht Eerde ook de liefde voor reisboeken bij. 'De zee was een onderwerp waarop mijn vader en zijn drie zoons elkaar vonden', schrijft Eerde later². Vooral Willem Barentsz en Nova Zembla spraken tot de verbeelding van de jonge Eerde, die het bij verhalen over eilanden in de buurt

van de evenaar maar plakkerig warm kreeg.

Veel meer positiefs kreeg Eerde niet mee van zijn vader. Eerde was een oorlogskind, in dubbele betekenis: geboren in 1944 in een conflictueus gezin. Vader Beulakker was een dominante driftkop. Als hij thuis kwam, was het vaak direct onrustig in huis. Hedwig van den Brink, die in 1990 met Eerde is getrouwd, vertelt hoe de jonge Eerde daarmee omging: "Eerde heeft toen geleerd om te vermijden, uit zelfbescherming. Hij kon ergens in een stil hoekje zitten lezen. Maar hij was ook veel buiten in de buurt, verhalen aan het vertellen of aan het sporten. Daarin heeft hij zijn geluk gevonden." Dat is in lijn met wat Eerde daar later zelf over zou zeggen: 'Ik leerde te ontsnappen via dagdromen.' Op zijn

“In de winter op Terschelling afmeren blijft favoriet”

zeventiende verlaat Eerde zijn ouderlijk huis. Toch toont Beulakker zich later in zijn boek *Noord van de Zee* ook ontroerd door zijn vader. Die had altijd matroos willen worden, de zeven zeeën over. ‘Mijn vader moest mij hier eens zien staan’, schrijft Eerde wanneer hij over een bevroren Noordelijke IJzsee wandelt, ‘ergens tussen Groenland en Jan Mayen. Bij de ijsrand hield ik stil. En keek naar het niets over zee. Richting het Arctische eiland met die stevige naam. Jan Mayen. Op mij zou hij jaloers zijn, naar de buitenwacht apetrots.’

Waarom toch die kou?

Eerde Beulakker is bekend geworden door zijn artikelen in de *Waterkampioen* en zijn boeken met titels als *Naar Koude Kusten* en *Noord van de Zee*. Volgens zeiler en journalist Jaap Kiers had Eerde Beulakker geen bloed, maar koelvloeistof door zijn aderen stromen. Wanneer Eerde Beulakker in 1989 met zijn zeilboot *Taeke Hadewych* op Spitsbergen is, bekennt hij best een ijsbeer te willen zijn. Hedwig van den Brink vertelt hoe dat zo komt: “Wij trokken veel naar Scandinavië. Niet zozeer voor de kou, maar omdat de natuur daar zo mooi is. Dat licht, die verstilde omgeving. Die extreme stilte.” Beulakker kon daar ook heel mooi over schrijven: ‘De hele westelijke horizon was bedekt met ijs. Een blinkend witte muur, abrupt uit zee oprijzend, gekarteld, schots en scheef. Ademloos nam ik het weidse panorama in me op en slikte een paar maal. Het was té mooi.’

Een zelfde soort genot vond Beulakker tijdens Hollandse winters in de haven van Terschelling. “In de winter op Terschelling afmeren blijft favoriet”, vertelde hij aan Jaap Kiers. “Wanneer het verrekte koud is, de haven leeg en de Toren beheerst zijn kruisen slaat.” Tegenwoordig zijn er meer overwinteraars daar, maar Beulakker moet een van de eersten zijn geweest die kou en ijs trotseerden. Nee, ze omarmde. Heerlijk”, mijmert Hedwig wanneer we het daar over hebben. Wat is er dan zo heerlijk aan die kou, wil ik van haar weten. “Eerde en ik zijn een beetje kinderen van net na de oorlog. Dat je nog met je blote poten op het koude zeil stond.” Maar dat is toch niet fijn? Is dat misschien gewoon nostalgie? “Nou, het heeft toch iets. Het is een beetje afzien, een beetje verdienen. Net zoals duurlopen [een passie van zowel Eerde als Hedwig, MvS], dat is vaak ook afzien. En daar houden we wel van. En daarna verdien je, krijg je de beloning.” Die kon in hele huiselijke genoegens zitten, zo illustreert Hedwig: “Toen ik in Maarsbroek woonde, kwam ik op vrijdagavond de Afsluitdijk over en dan zag ik overal water en altijd wel ergens een zeiltje, weer of geen weer. En dat vond ik zo heerlijk. En dan kwam ik bij Eerde in Harlingen aan boord en dan had hij het kachelkje aan met aan appeltaartje of soep erop. Dan rook het zo gezellig.”

De akker van de beul

Kou, (solo)zeilen, lezen en schrijven: een combinatie die doet denken aan een *Einzelgänger*, of op zijn minst iemand

die is gesteld op stilte en rust. Zelfs zijn naam wijst in die richting. Die stamt uit halverwege de achttiende eeuw, wanneer de plaatselijke beul in de Kop van Overijssel de lijken van zijn executies begraaft in een akker die daarop ‘de Beulsakker’ gaat heten. En laat Eerde Beulakker nou iets hebben met dat soort plekken. ‘Ik geniet van kerkhoven’, schrijft hij. ‘Van dodenakkers. Het zijn plaatsen waar de dag van gisteren en de week van vorige maand en het jaar van de afgelopen eeuw uitvergroot aan je voeten liggen.’

Een zwarte kant? Uit de verhalen die Hedwig van den Brink mij vertelt blijkt daar niets van. Volgens haar was hij een man vol humor en energie. Een romanticus dan? Dat wel. Hoe kan het ook anders, wanneer iemand zich laat inspireren door Willem Barentsz, Joshua Slocum en vooral door de zee. En zoals al een beetje uit die liefde voor kerkhoven duidelijk wordt, had Beulakker niet alleen oog voor de vrolijke kanten van het varen. Maar, en dat typeert hem dan ook weer, hij kon daar dan wel weer vrolijk over schrijven, zoals in dit stukje over een bonkig vertrek uit Harlingen: ‘Zuidwest hadden de meteorologen over de wind gezegd. Noordwest zei de wind zelf en die had er zin in. De boot stampte hellend noordwaarts en rammelde mijn lijf uit zijn voegen. De zee weet als geen ander je op slag alle illusies te ontnemen.’

Waar de nog thuiswonende jonge Eerde de spanningen die zijn vader opriep had leren vermijden, zou hij wel zijn leven lang gefascineerd blijven door verhalen met tegenslag, want ‘de hel fascineert nu eenmaal meer dan de hemel’, en ‘goede tragiek is mateloos boeiend’. Toen Beulakker eens bij IJsland in een storm terecht kwam: ‘Aan de wereld om ons heen was niets gewoon. De wind huilde en schopte en sloeg de tuigage als een dolleman. Het water rookte. Machtige bergwanden met sneeuwaderen keken

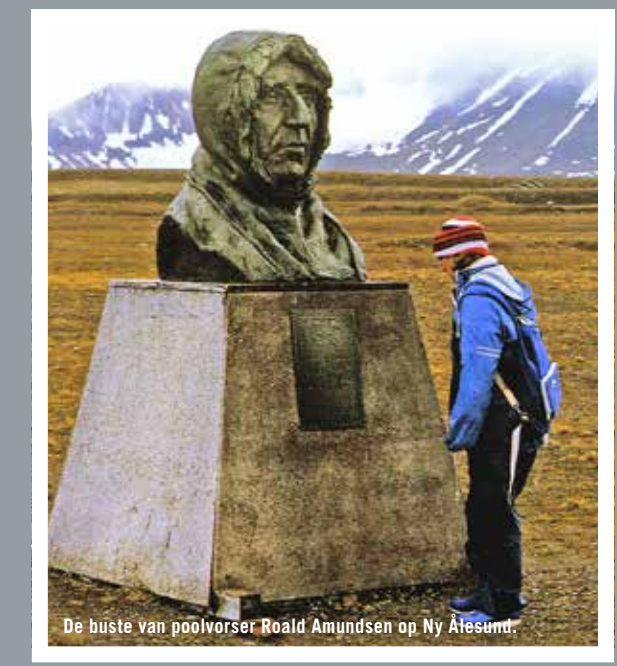
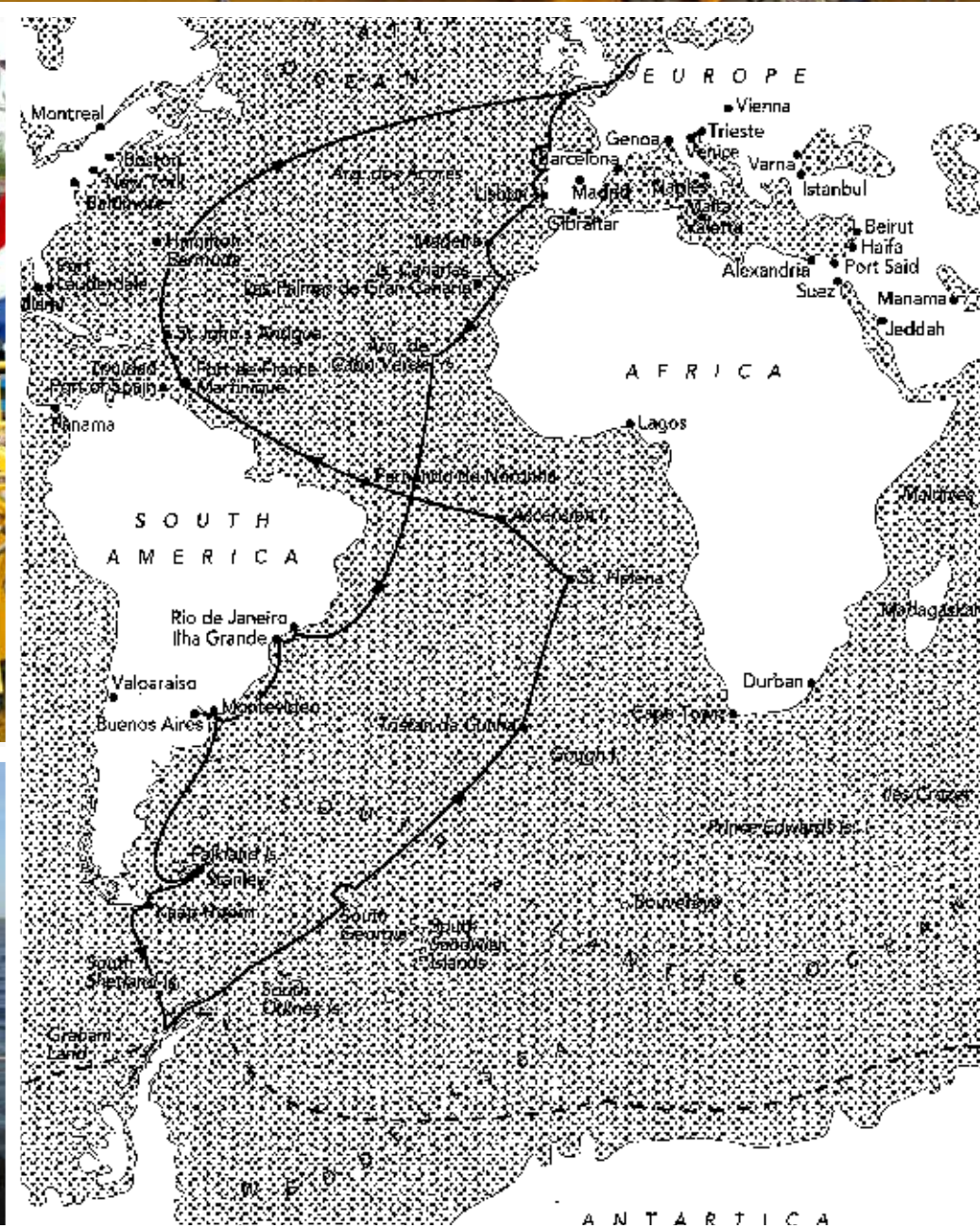

TAEKE HADEWYCH

De naam *Taeke Hadewych* is een samenvoeging van één van de vijf voornamen van Eerde (Taeke) en een verwijzing naar de voornaam van zijn vrouw Hedwig van den Brink. De boot is een stalen Aeolus 1200P. Inmiddels is de boot in het bezit van vrienden van Eerde en Hedwig.
L.o.a.: 13,10 m
L.w.l.: 12,10 m
Breedte: 4,10 m
Diepgang: 1,60 m
Waterverplaatsing: 15 m³
Ballast: 5 ton
Grootzeil: 34 m²
Genua: 52 m²
Ontwerp: H.T. Langenberg

ONDSCHIED MOET ER ZIJN

In 2013 promoveerde Eerde Beulakker met zijn proefschrift *Onderscheid moet er zijn – pleziervaren in Nederland*, een cultuursociologische studie over de sociologie en historie van de Nederlandse watersport. Hedwig van den Brink hierover: “Als je wilt weten hoe de watersport is ontstaan, geeft dit boek zo’n meerwaarde. Na het lezen ervan kijk je met heel andere ogen naar de plekken die je bezoekt.” Het is in boekvorm te krijgen in de boekwinkel. Op de flaptekst staat: ‘In dit fraai geïllustreerde boek beschrijft Eerde Beulakker vier eeuwen pleziervaart in Nederland. Hij laat zien welke factoren hebben bijgedragen aan de popularisering van de pleziervaart en beschrijft de sociale en culturele impact daarvan.’

De buste van poolvorser Roald Amundsen op Ny Ålesund.

WIN EEN BOEK

Uitgeverij Hollandia stelt een exemplaar van Eerdes boek *Naar Koude Kusten* ter beschikking voor lezers van *Zeilen*. U maakt kans op dit boek door een e-mail te sturen naar info@zeilen.nl met daarin een korte motivatie waarom u vindt dat u voor het boek in aanmerking komt.

ijzig omlaag. Ik omklemde de mast en keek. God, wat een genot.'

Een romanticus, nou en of. Lees dit citaat maar eens, over een tocht naar het eiland Jan Mayen: 'Het idee een klein beetje scheurbuik te krijgen wond me op.' Dat zal hij toch niet echt gemeend hebben. Een dromer? Ja, maar dan niet van de laconieke soort, volgens Hedwig. Ze vertelt dat *Taeke Hadeuych* heel goed door Eerde werd onderhouden en dat hij op zijn reizen altijd een dubbele set zeilen aan boord had. Van de ingeslagen voorraden zou hij wel een lange tijd kunnen overleven. Hij voor altijd gereefd de nacht in – een voorzichtige zeiler.

'Man van de voetnoten'

Wanneer Hedwig over Eerde vertelt is ze vol bewondering. "Hij was een verrukkelijke man. Een verteller, een man met voetnoten." Wat bedoelt ze met die voetnoten? "Altijd studeren, altijd lezen, altijd verbanden leggen. Humor, creatief, een scherpe geest." Er is meer dan de zeiler. Eerde had drie passies: zeilen was daar één van, schrijven een andere. Daarnaast deed hij veel aan lange-afstandlopen. In het programma *Myndomyn* van Omroep Fryslân zegt Beulakker, terwijl hij aan de helmstok van *Taeke Hadeuych* zit: "Eigenlijk zou je over water moeten kunnen lopen. Dat je zegt: het is rustig, ik laat mijn bootje dobberen, ik doe mijn schoentjes aan en ik loop met haar mee. Kun je het je voorstellen? Dát zou het volmaakte geluk zijn." In haar Friese woonkamer vertelt Hedwig me: "Als hij ergens was aangekomen, bijvoorbeeld in Engeland of Schotland, deed hij twee dingen: hij trok zijn sportschoenen aan om direct te gaan hardlopen en hij zocht de boek-

winkels op. Daar vertoefde hij, kocht hij boeken, sprak met mensen." Beulakker was in Leeuwarden ook lid van de debatingclub. Bij lezingen over zijn reizen kreeg hij nogal eens de vraag of hij misschien geschiedenis had gestudeerd. Dat was niet zo, Beulakker was sociaal wetenschapper. Beulakker schreef een reeks boeken over zijn koude reizen. Titels als *Naar koude kusten*, *Noord van de zee* en *Reizen tot op het bot spreken* boekdelen.

Eerdes koude douche

Het slotakkoord van het leven van Eerde Beulakker kondigde zich enkele jaren geleden aan. Het was niet alleen zo dat Eerde Beulakker de kou opzocht – de kou zocht hem (in figuurlijke zin) ook op, in de vorm van de spierziekte ALS. Hierover schreef hij zelf in 2011 in de *Waterkampioen*: 'Enige tijd geleden werd bij mij na langdurig onderzoek de fatale spierziekte ALS gediagnosticeerd. Een dramatisch bericht. Al veel eerder bemerkte ik mijn ademnood bij het hijsen van de zeilen en het strak zetten van de schoten op de lieren van ons schip. Inmiddels ben ik zover dat het zeilen niet meer lukt, ik in een scootmobiel zit en ons leven over de kop is gegaan. Helaas zijn we genoodzaakt onze trouwe *Taeke Hadeuych* van de hand te doen.'

Het vooruitzicht aan de ziekte te overlijden was eerder een stimulans voor hem om de marathon van zijn leven te eindigen met een eindsprint dan om de zeilen te strijken. Beulakker zette zich aan het afronden van zijn in 2007 gestarte proefschrift over de cultuurgeschiedenis van de pleziervaart in Nederland. "Dat proefschrift was een mooie afleiding voor hem", verklaart Hedwig. Zij ondersteunde hem met de afronding van het typewerk toen dat voor Eerde op het laatst steeds moeilijker werd. In 2013 promoveerde Eerde Beulakker aan de universiteit van Leiden met zijn proefschrift *Onderscheid moet er zijn*.

In een tijd dat ALS nog grotendeels onbekend was en de moderne *icebucket challenge* nog moest worden uitgevonden, werd de man die in zijn leven vele ijskoude uitdagingen was aangegaan door de ziekte gegrepen. Daar hielp voor hem geen *icebucket challenge* meer tegen. Eerde Beulakker overleed aan de gevolgen van zijn ziekte in 2013. ●

¹ Bron: zeilhelden.nl
² De uitspraken van Eerde Beulakker zijn ontleend aan zijn boek *Noord van de zee*, tenzij anders vermeld. Dit artikel is tot stand gekomen met de hulp van Hedwig van den Brink, waarvoor hartelijk dank.

Hedwig en Armelle strekken de benen op het poolijs en overleggen hoe ze nu verder moeten met al dat ijs.

"Het idee een klein beetje scheurbuik te krijgen wond me op"